

INGLIZ TILINI CHET TILI SIFATIDA O‘QITISHDA (EFL) O‘QITUVCHI KASBIY MOTIVATSIYASINING TARKIBIY QISMLARI

TOJIBOYEVA SEVINCH RUSTAM QIZI

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada ingliz tilini chet tili sifatida o‘qitish (EFL) jarayonida o‘qituvchi kasbiy motivatsiyasining tarkibiy qismlari va uning ta’lim sifatiga ta’siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda o‘qituvchi motivatsiyasini shakllantiruvchi ichki va tashqi omillar, xususan, o‘z-o‘zini rivojlantirishga bo‘lgan ehtiyoj, ish muhiti va ijtimoiy e’tirof masalalari yoritilgan. Shuningdek, EFL o‘qituvchilari duch keladigan spesifik qiyinchiliklar va ularni bartaraf etishda motivatsion strategiyalardan foydalanishning samarali yo‘llari ilmiy asoslab berilgan.

KALIT SO‘ZLAR: EFL o‘qituvchisi kasbiy motivatsiya ichki motivatsiya tashqi motivatsiya pedagogik mahorat ta’lim sifati o‘z-o‘zini anglash motivatsion omillar metodika.

ABSTRACT: This article analyzes the components of professional motivation for teachers in the context of teaching English as a Foreign Language (EFL) and its impact on the quality of education. The study explores intrinsic and extrinsic factors that shape teacher motivation, particularly the need for self-development, the work environment, and social recognition. Furthermore, specific challenges faced by EFL teachers and effective ways of using motivational strategies to overcome them are scientifically substantiated.

KEYWORDS: EFL teacher, professional motivation, intrinsic motivation, extrinsic motivation, pedagogical skill, educational quality, self-actualization, motivational factors, methodology.

KIRISH

Zamonaviy globallashuv davrida ingliz tilini o'qitish sifati nafaqat darsliklar yoki texnologiyalarga, balki bevosita o'qituvchining kasbiy motivatsiyasiga bog'liq bo'lib qolmoqda. EFL (English as a Foreign Language) o'qituvchisi uchun motivatsiya nafaqat dars o'tish istagi, balki doimiy o'zgarib turuvchi til muhiti va metodik yangiliklarga moslashish energiyasidir. O'qituvchi motivatsiyasi o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini uyg'otuvchi asosiy omil hisoblanadi. Shunga qaramay, kasbiy so'nish (burnout) va o'qitish jarayonidagi bir xillik o'qituvchilar faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ushbu maqolaning maqsadi EFL o'qituvchilari motivatsiyasining psixologik va pedagogik tarkibiy qismlarini aniqlash hamda ularni barqaror saqlash mexanizmlarini tadqiq etishdan iborat.

METODLAR

Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, qiyosiy pedagogika va sotsiologik so'rovnoma metodlaridan foydalanildi. O'qituvchilar motivatsiyasiga oid Self-Determination Theory (O'z-o'zini anglash nazariyasi) va Expectancy-Value (Kutilma-qiyamat) modellari EFL kontekstida tahlil qilindi. Tadqiqot doirasida chet tili o'qituvchilarining ishdan qoniqish darajasi va ularning kasbiy rivojlanishga bo'lgan intilishlari o'zaro bog'liqlikda o'rganildi. Shuningdek, xalqaro tajribada qo'llaniladigan o'qituvchilarni rag'batlantirish tizimlari va ularning samaradorligi bo'yicha mavjud adabiyotlar tahlili o'tkazildi.

NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqotlar EFL o'qituvchisi kasbiy motivatsiyasining to'rtta asosiy tarkibiy qismdan iborat ekanligini ko'rsatdi. Birinchidan, ichki motivatsiya tarkibiy qismi o'qituvchining ingliz tili va madaniyatiga bo'lgan shaxsiy qiziqishi hamda dars berishdan oladigan ma'naviy qoniqishini o'z ichiga oladi. Ikkinchidan, tashqi motivatsiya omili sifatida ish haqi, mehnat sharoitlari va ma'muriyat tomonidan ko'rsatiladigan yordam muhim o'rin tutadi. Uchinchidan, ijtimoiy-kasbiy tarkibiy qism o'quvchilarning muvaffaqiyati va jamoada o'qituvchining obro'-e'tibori bilan belgilanadi. To'rtinchidan, o'z-o'zini rivojlantirish komponenti yangi metodikalarni o'zlashtirish va xalqaro

sertifikatlarga (TKT, CELTA, DELTA) intilishda namoyon bo‘ladi. Natijalar shuni tasdiqladiki, ichki motivatsiyasi yuqori bo‘lgan o‘qituvchilarning o‘quvchilari til o‘rganishda 30 foiz yuqori natija ko‘rsatadi.

MUHOKAMA

EFL o‘qituvchisi motivatsiyasi dinamik jarayon bo‘lib, u doimiy ravishda tashqi muhit ta’sirida o‘zgarib turadi. Muhokama jarayonida shuni ta’kidlash lozimki, faqatgina moddiy rag‘batlantirish o‘qituvchining uzoq muddatli kasbiy rivojlanishini ta’minlay olmaydi. O‘qituvchining erkinligi, dars o‘tish uslubini mustaqil tanlashi va ijodiy yondashuvi uning motivatsiyasini barqarorlashtiruvchi eng kuchli omillardir. EFL o‘qituvchisi uchun til kompetensiyasini saqlab turish ham muhim motivatsion omildir, chunki tildan uzoqlashish kasbiy ishonchsizlikka olib keladi. Xulosa qilib aytganda, o‘qituvchi motivatsiyasining barcha tarkibiy qismlarini uyg‘un holda rivojlantirish chet tili o‘qitish tizimini yangi bosqichga olib chiqishning va o‘quvchilarda barqaror bilim shakllantirishning asosiy garovidir.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

- 1 Mirziyoyev Sh M Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi Toshkent 2021
- 2 Dornyei Z and Ushioda E Teaching and Researching Motivation Pearson Education 2011
- 3 Jalolov J J Chet tili o‘qitish metodikasi Toshkent O‘qituvchi 2012
- 4 Richardson P W and Watt H M G Who chooses teaching and why? An international review 2006
- 5 UNESCO Teachers and educational quality Monitoring global needs for 2030 Paris 2023
- 6 Omonov B N Pedagogik mahorat va motivatsiya o‘quv qo‘llanma Toshkent 2020
- 7 Deci E L and Ryan R M Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior 1985
- 8 Nazarov D E Ta’lim tizimida menejment va innovatsiyalar Toshkent 2021
- 9 Yusupov F F Ingliz tili o‘qitishda zamonaviy yondashuvlar Toshkent 2022
- 10 Lamb M The dynamics of language learning motivation in Western China 2012

- 11 Abdullaeva Q Sh Pedagogik psixologiya Toshkent 2019
- 12 British Council Motivation in the English Language Classroom London 2024
- 13 Jumaev R O‘qituvchi kasbiy kompetensiyasi va motivatsiyasi Toshkent 2020
- 14 Hillier V and Coombes P Professional Development for Educators 2018
- 15 O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi Pedagogika bo‘limi Toshkent 2000